

Luceafărul de M.Eminescu

Poemul Luceafărul, apărut în 1883 în revista Convorbiri literare, este un poem romantic, o alegorie pe tema geniului, dar și o meditație asupra condiției umane duale (omul supus unui destin pe care tinde să îl depășească).

Poemul este romantic prin amestecul genurilor și al speciilor. Imaginarul poetic e de factura romantică. Iubirea se naște lent din starea de visare, în cadru nocturn, realizat prin motive romantice: luceafărul, marea, castelul, fereastra, oglinda, visul.

Tema poemului este romantică: problematica geniului în raport cu lumea, iubirea și cunoașterea. Compoziția romantică se realizează prin opoziția planurilor cosmic și terestru și a două ipostaze ale cunoașterii: geniul și omul comun.

Luceafărul se încadrează în specia literară a poemului, specie de interferență a epicului cu liricul, de întindere relativ mare, cu un conținut filozofic și caracter alegoric.

Poemul romantic se realizează prin amestecul genurilor: liric (intensitatea emoțională), epic (aparitia formelor narativii), și dramatic (conflict, dialoguri) și al speciilor: idila (poveste de dragoste), pastel (peisaj terestru și cosmic), basm (poveste alegorică, fantastică) și meditație filozofică. Astfel, lirismul susținut de meditația filozofică și de expresivitatea limbajului este turnat în schema epică a basmului și are elemente dramatice (dialog).

Viziunea romantică despre lume este dată de tema, de relația geniu-societate, de structură, de alternarea planului terestru cu planul cosmic, de antiteze, de motivele literare, de imaginarul poetic. Elemente ale viziunii clasice sunt echilibrul compozițional, simetria și armonia.

Tema poemului este problematica geniului în raport cu lumea, iubirea și cunoașterea. Tema iubirii este ilustrată prin armonizarea zborului spre primordial și originar cu meditația asupra condiției omului de geniu și cu aspecte fantastice ale naturii terestre și cosmice, constituind un veritabil mit erotic.

Titlul poemului se referă la motivul central al textului, Luceafărul, și susține alegoria pe tema romantică a locului geniului în lume, văzut ca o ființă solitară și nefericită, opusă omului comun.

Compoziția romantică se realizează prin opoziția planurilor cosmic și terestru și a două ipostaze ale cunoașterii: geniul și omul comun. Simetria compozițională se realizează în cele patru părți ale poemului astfel: cele două planuri interferează în prima și ultima parte, pe când partea a doua reflectă doar planul terestru, iar partea a treia este concentrată pe planul cosmic.

Incipitul poemului se află sub semnul basmului. Timpul este mitic, cadrul abstract este umanizat.

Partea întâi a poemului este o splendidă poveste de iubire. Atmosfera se află în concordanță cu mitologia română, iar imaginarul poetic e de factura romantică. Iubirea se naște lent din starea de contemplație și de visare, în cadru nocturn, realizat prin motive romantice: luceafărul, marea, castelul, fereastra, oglinda. Semnificația alegoriei este că fata pământeană aspiră spre absolut, iar spiritul superior simte nevoia compensatorie a materialității.

La chemarea-descântec rostită de fata ”Cobori în jos, Luceafăr bland, / Alunecând pe-o rază”, Luceafărul se smulge din sfera sa, spre a se intrupa prima oară din cer și mare, ca ”un tânăr voievod, un mort frumos cu ochii vii”. În această ipostază angelică, Luceafărul are o frumusețe construită după canoanele romantice: ”par de aur moale, umetele goale, umbra fetei stravezii / E alba ca de ceară”. Cea de-a doua

intrupare, din soare si noapte, reda ipostaza demonica. Cosmogonia este redata in tonalitate majora: ”Iar ceru-ncepe a roti/ In locul unde piere“ . Luceafarul vrea sa eternizeze iubirea lor, oferindu-i fetei mai intai imparatia oceanului, apoi a cerului. Insa paloarea fetei si stralucirea ochilor, semne ale dorintei de absolut, sunt intelese de fata ca atribute ale mortii: ”Privirea ta ma arde“ . Ea ii cere sa devina muritor, iar Luceafarul, accepta sacrificiul: ”Tu-mi ceri chiar nemurirea mea / In schimb pe-o sarutare...”

In partea a doua, idila dintre fata de imparat, numita acum Catalina si pajul Catalin, infatiseaza repeziciunea cu care se stabileste legatura sentimentala intre exponentii lumii terestre si se desfasoara sub forma unui joc din universulcinegetic. Este o alta ipostaza a iubirii, opusa celei ideale. Asemnarea numelor sugereaza apartenenta la aceeasi categorie: a omului comun. Portretul lui Catalin este realizat in stilul vorbirii populare, in antiteza cu portretul Luceafarului. Acesta devine intruchiparea mediocritatii

pamantene: ”viclean copil de casa, Baiat din flori si de pripas/ Dar indraznet cu ochii, cu obrajei ca doi bujori“ .

Zborul spre Demiurg structureaza planul cosmic si constituie cheia de bolta a poemului. Aceasta parte, a treia, poate fi divizata la randul ei in trei secvente poetice: zborul cosmic, rugaciunea, convorbirea cu Demiurgul si eliberarea. In dialogul cu Demiurgul, Luceafarul insetat de repaos: ”Si din repaos m-am nascut / Mi-e sete de repaos“ , adica de viata finita, de stingere, este numit Hyperion. De remarcat ca Demiurgul este cel care rosteste pentru intaia oara numele lui Hyperion pentru ca El este Creatorul si cunoaste esenta Luceafarului.

Hyperion ii cere Demiurgului sa-l dezlege de nemurire pentru a descifra taina iubirii absolute, in numele careia este gata de sacrificiu. Demiurgul refuza cererea lui Hyperion pentru ca el face parte din ordinea primordiala a cosmosului, iar desprinderea sa ar duce din nou la haos. De asemenea, pune in antiteza lumea nemuritorilor si aceea a muritorilor, oferindu-i lui Hyperion, in compensatie, diferite ipostaze ale geniului: filozoful, poetul, geniul militar / cezarul, ca si argumentul infidelitatii fetei.

In ultima parte, a patra, imaginarul poetic se nuanteaza printr-un peisaj umanizat, tipic eminescian, in acre scenele de iubire se petrec departe de lume, sub crengile de tei inflorite, in singuratate si liniste, in pacea codrului, sub lumina blanda a lunii. Declaratia de dragoste a lui Catalin, patimasa lui sete de iubire exprimata prin metaforele : ”noaptea mea de patimi, durerea mea, iubirea mea de-ntai, visul meu din urma“ , ca si constituirea cuplului adamic il proiecteaza pe acesta intr-o alta lumina decat aceea din partea a doua a poemului, producand ambiguitate asupra identitatii vocii lirice. In final, geniul se izoleaza indurerat de lumea comuna, a norocului trecator, de nivel terestru, asumandu-si destinul de esenta nepieritoare. Ironia si dispretul sau se indreapta spre omul comun, faptura de lut, prin replici fara raspuns cuprinse in interogatiile retorice finale. Omul comun, incapabil sa-si depaseasca limitele, ramane ancorat in ”cercul stramt“ , simbol al vremelniceii, iar geniul atinge ataraxia stoica, starea de perfecta liniste sufleteasca obtinuta prin detasarea de framantarile lumii.

Muzicalitatea celor 98 de strofe ale poemului este data si de particularitatile prozodice: masura versurilor de 7-8 silabe, ritmul iambic, rima incrucisata.

Luceafarul poate fi considerat o alegorie pe tema romantica a locului geniului in lume, ceea ce inseamna ca povestea, personajele, relatiile dintre ele sunt transpuse intr-o suita de metafore, personificari si simboluri. Poemul reprezinta o meditatie asupra destinului geniului in lume, vazut ca fiinta solitara si nefericita, opusa omului comun.